

RÓZSA UJSÁG.

Szerkeszti és kiadja :

Dr. KAUFMANN ERNŐ

Pécs-Szabolcsan,
Baranyában.

Rózsatenyésztők és rózsakedvelők
szakközlönye.

Előfizetési ára, postán
küldve :

Egy évre 2 frt.

Fél évre . 1 „

Évenként 10 szám.

Mindennemü póstai küldemény a szerkesztő czime alatt adandó fel.

I. évfolyam.

Május 1888.

10. szám.

A RÓZSÁSZAT MAGASABB KÖRÉBŐL.

Sajátszerü ujdonságtenyésztés.

(Befejezés.)

A kelesztőtálcák vagy cserepek, melyekbe a műleges párosítás által nyert magvak vettettek, rendkívül pontos és szabályszerű áttelelést igényelnek. A ki hideg virágházzal rendelkezik, leghelyesebben teszi, ha e rózsavetések idehozva, fagymentes, de elég hideg és nedves helyen teletti át, míg ennek hiányában a pincze is jó szolgálatot tesz. Az áttelelés alatt e vetemények egyenletes nedvesen tartassanak s ha márcziusban melegebb napok következnek be, valamely szoba ablakába helyeztessenek, hogy a napsugarak a föld felületét érinthessék; – ilyenkor a veteményes edényeket tiszta üveglappal kell lefödni, hogy a föld ki ne száradhasson. Április közepén e vetemények már a szabadba jönnek s minden lefödés nélkül napos, védett helyre tétetnek. Legjobb e célra egy üres melegágy, melynek alján a veteményes edények deszkára helyeztetnek s mohával körülrakatnak. Hideg időfordulatnál e vetéseket födni kell, míg egyébként, de főleg eső alkalmával nyitva maradnak. Ily elrendezés mellett e veteményes edényekbe alulról férgek nem hatolhatnak, míg másrészt az idő viszontagságai ellen is védve vannak. A ki melegágygyal nem rendelkezik, az egyszerűen egy 20—25 cm. mély gödröt ásat s ennek fenekére helyezheti a már leirt módon vetéseit, hol szintén megadatik nekik a kellő

védelem. Ezen túl főképpen egyenletes nedvességről kell csak gondoskodnunk, mit gyakori, de gyengébb, meleg vízzel eszközölt locsolás által érhetünk el legjobban, míg esős időben erre szükség nem lesz. Ha a föld felszine a folytonos öntözés folytán simára tapadt volna, úgy azt egy meghegyezett fácskával kissé felszurkáljuk, hogy a levegőnek és a napsugaraknak utat nyissunk; ezen műveletnél azonban vigyázzunk, hogy a magvakat ne érintsük, mivel egyike-másika már csirában lehetvén, könnyen megsértethetnék. Április közepén már rendszeren elő szoktak búvni a rózsaplántácskák s most folytonosan öntözgetve, különösen meleg, napos időjárás mellett, szép növekedésnek indulnak. Forró, napos, főképpen száraz és szeles időjárás alkalmával szintén megfelelő védelemről kell gondoskodnunk, különben magonczaink a fejlődésben rendkívül visszamaradnak. Május végével, vagy június elején e plánták már a 4—5-ik törzslevélkét kezdik hajtani s most már a veteményedényből kiültettetnek.

Az elvetett magvaknak jó része rendszeren nem szokott kikelni; — ha az elvetést soronkint és négyzetes rendben végeztük, akkor még a veteményes edényben megszámlálhatjuk a ki nem kelt magvakat s miután helyzetüket is pontosan ismerjük, a többi plánta sérelme nélkül könnyen kiszedhetjük valamennyit, ezt azonban előbb ne tegyük, míg a kikelt többi plánták a 3-ik törzslevelet nem kapták meg. A kiszedett magvakat egy éjen át langyos vízben kell áztatni s azután szárazra törülve, kis csészében a napsugarak közvetlen behatásának kell kitenni, mialatt egy részük még felpattan s azonnal elvetve, (szintén pörkölt földbe) néhány plántát szolgálthat, míg másik részük teljesen csiraképtelen lévén, eldobandó. — Ez volna tehát a műleges párosításból nyert rózsamagvaknak égaljunkhoz mért természetes kezelésmódja s mielőtt a plánták további kezeléséhez térnénk, még a melegházi kelesztésről is meg kell emlékeznünk.

Említettük már e közleményünkben, hogy Bennett, a műleges párosítás nagymestere, a párosításból nyert magvakat melegházban keleszti ki. Igaz ugyan, hogy üzleti szempontból e módszer igen hálados, mivel az egész procedurát egy évvel megrövidíti, el-

annyira, hogy pl. a párosítástól számított másfél év alatt ujdonságait Bennett már üzletbe bocsátja; azonban kiemeltük e siettetett, mintegy kieroszakolt tenyésztésmódnak hátrányait is, minők a betegségek iránti nagy hajlam s a fa fejletlensége, mely előbbi az utóbbinak természetes következménye; — ezen állítás be is igazoltatik Bennett tenyésztményein, mivel azok egyéb kitünő tulajdonságaik mellett nagy hajlandóságot mutatnak a lisztharmat iránt, ennél fogva a melegházi ujdonságtenyésztés nem felel meg a rózsaszat helyes követelményeinek. A rózsabetegségek, mint már említettük, leginkább gyenge fejlettségű tőket szoktak megtámadni, míg erős, a viszontagságokhoz szokott fajok, azoknak vas szilárdsággal ellentállnak; itt azonban nagy szerepet játszik a helyviszony is. A múlt nyáron volt alkalmunk oly neveltséges rózsászati közleményeket is olvasni, melyekben a rózsabetegségek importjáról ontatott a tinta s a nyomdafesték; többek közt az is állítottott, hogy a rozsdá, mely a francziák által természetes úton nyert ujdonságoknál nem fordul elő, a legujabb angol rózsákkal hozatott volna be s hogy ezért, nehogy kerteinket bemételyezzük, óvakodjunk az angol természetmények behozatalától stb. — Hogy az ily újból szopott közlemények minden tapasztalati alapot nélkülöznek, azt a rá nyomban megejtett gyakorlati kutatás lényesen beigazolta. A Mecsek-hegység egy mély zugában ugyanis több oly *Rosa canina* találtott, melyeken a levelek a rozsdá által teljesen el voltak lepve, míg a dombokon szabadon álló tőknél e betegség nem találtott; — összeszedtünk azonnal néhány lombot s felküldtük Budapestre Dr. Klein Gyula műegyetemi tanár urhoz meghatározás végett; a felelet természetesen a már előre megállapított véleményünket igazolta, a gomba csakugyan a rettegett rozsdá, növénytani nevén: *Phragmidium subcorticinum* volt; — hogy pedig a penész különféle alakjai, minők az *Erysiphe* s az *Oidium*, ily elzárt helyeken álló *canina*-bokrokat el szoktak lepni, azt mindenki igen jól tudja. Már most a nevezett közleményekkel szemben bátran felállithatjuk a kérdést, hogy: e rózsabetegségek hogyan kerülhettek oly helyre, hol még angolok sem jártak, legföllebb tán valaki egy angol tollkással metszett le egy nyírfavesszőt? — Ezen tapasza-

lati adatok alapján immár elmondhatjuk, hogy jó fejlettségnek örvendő s alkalmas helyen álló rózsatőt még akkor sem kell féltőnünk a rózsabetegségektől, ha arra természetes hajlammal bíránk, míg fejletlen s nem alkalmas helyen álló rózsáink a betegségeknek áldozatul eshetnek.

De térjünk a plánták átültetéséhez. — Május végén tehát hozzá foghatunk a pikirozáshoz, mit azonban igen nagy óvatossággal kell végezni, nehogy kincseinkből csak egy is veszendőbe menjen. Ha igen jó fekvésű, jó talaju, féregmentes szabadfölddel rendelkezünk, úgy legjobb plántáinkat ide kiültetni, hol azok a nyár folyamán jól megerősödhetnek; ennek hiányában s különösen ha csak kevés plántával rendelkezünk, legjobb ezeket egyesével edényekbe ültetni át; — ez esetben szintén égetett földet s ha csak lehet, oly új edényeket alkalmazunk, melyek 10 cm. felső szélesség mellett 14 cm. magassággal s 8 cm. fenékszélességgel bírnak. E cserepek beültetés előtt oly vízbe helyeztetnek, melynek 10 literjére 100 – 150 gramm szalamiasó (Salmiak, ammonium chloratum) vétetett. Fő dolog marad itt is a dezinficiált föld s a tiszta cserép, míg ez utóbbinak szalamia oldatba történt áztatása csak másodrendű, de nem megvetendő értékkel bír; — ismeretes ugyanis, hogy az ammónia sói, minő pl. a szalamiasó, a levegő befolyása által lassú bomlást szenvednek, mely alatt gázalakú ammónia száll el; — ezen elszálló ammónia, a gyökerek azon részét, mely a cserép oldalához simul, lassú éltető trágyaként érinti, míg másrészt vizet vonván magához, a kiszáradást némileg megakadályozza. A szalamia oldatába tett cserepek $\frac{1}{4}$ órai ázás után kiemeltetnek, rendes állásban deszkára rakatnak s csak ha látszólag megszáradtak, foghatunk az átültetéshez. A csorgólyukra előbb tiszta cserépdarabkát borítva, az edény fenekére 1 cm.-nyi durván törött, frissen kiégetett faszénréteget rakunk s erre kisebb részletekben következik a szépen megrostált égett föld, mit az ujjakkal egyenletesen, de nem túlerősen nyomhatunk le, míg a cserép 1 cm. szélének kivételével meg nem telt; erre a föld középebe ujjunkkal egy 5—6 cm. mély s 4—5 cm. széles gödröcskét kotrunk, melybe az óvatosan kiszúrt plántának gyökérzetét lógatjuk, majd jobb

keziünk ujjaival ugyanazon földnémből finomabb rostázatot lassacskán hintünk, míg a gödör teljesen meg nem telt s a gyökérzetet körül nem foglalta. E művelet alatt a cserepet fenekével gyengéden az asztalhoz koczoljuk, végre a plánta körül a földet ujjainkkal lenyomkodjuk s az ültetést langyos vízzel bőségesen megöntözzük, hogy a tömb teljesen átázzék. — A plántát mélyebbre soha sem szabad ültetni a szikleveleknél, sőt jó, ha ezek még 2—3 mm.-nyire kívül állnak, különben satnya magoncztöket kapunk.

Beültetés s megöntözés után az edények 4—5 napig árnyékos, hűvös szélmentes helyen tartandók s csak ezután hozathatnak lehetőleg esős- vagy borult időben a szabadba, hol sülyesztőkaróval a földbe sülyesztetnek, mire az öntözésnél egyéb gondot alig igényelnek. — Rendkívül hasznos, ha az égetett földhöz a becserpelés előtt még $\frac{1}{20}$ résznyi frissen kiégetett faszénport keverünk s e porral még a plánták környékét kissé behintjük, mert ez által a betegségeknek alaposan elejét vehetjük.

A szabadföldbe ültetett magonczok, — feltéve, hogy a talaj kövér és tiszta, — csakhamar erős növekedésnek indulnak, míg a cseréppéldányok lassabban fejlődnek s míg a szabadban állókról néha még ugyanazon őszön vehetünk nemes szemet, addig a cserépben levők csak a második év végével szolgáltatnak használható nemes galyat. A mint tehát magonczaink oly erősek lettek, hogy azokról tovább nemesíthetünk, azonnal elkezdhetjük a szaporitást, alanyokul egészséges erős vadonczokat véve. Az újdonságok elbírálása csak 2 éves nemesítvényeken lehetséges s így természetesen az esetleg megjelenő bimbók ez idő előtt ugy a magonczokról, mint a nemesítvényekről irgalmatlanul lecsipendők.

Ez volna tehát amaz újdonságtenyésztési sajátzerű mód, mely a természetes termékenyítést a mesterséggel kapcsolatba hozva, főképpen e r e d e t i, saját égalji viszonyainknak megfelelő a n y a t ő k tenyésztését is célozza, mely utóbbira ma napság már minden nemzet rózsászainak égető szüksége van, mert újabb időben oly profánus rózsapolitikusok akadnak, kik pl. Bennett rózsáit már csak azért sem akarják angol természetményeknek tekinteni, mivel azok francia eredetű anyákról nyerettek. Ez utóbbi jelenség indi-

tott arra, hogy e tárggyal kimerítően foglalkozzam s megmutassam honi tenyésztőinknek ama helyes irányt, melyet az ujdonságtenyésztés körül kövessenek, nehogy esetleg egy francia eredetű anyáról termelt szép ujdonságukon gyönyörködve, a rejtekből egy ólálkodó francia szabadlövész golyójától találva azzal vádoltassanak, hogy tulajdonképen saját honukban, egy francia illetőségi joggal bíró rózsát tenyésztettek. — Nem fog ugyan senkinek sem eszébe jutni a francia rózsászat óriási jelentőségét kétségbe vonni, de hogy más hazabeli rózsász, egy esetleg francia eredetű fajról, saját otthonában oly ujdonságot tenyészsen, melyet ő maga se tarthasson honi természetménynek, a legnagyobb megaláztatás volna rá nézve. Termelj tehát kedves rózsász barátom anyafajokat saját honod földjében, jelöld meg azokat számokkal s tenyész róluk szép ujdonságokat, lásd el ezeket hangzatos magyar nevekkal s úgy biztos lehetsz felőle, hogy azokat az egész világ magyar természetményeknek fogja tekinteni!

Dr. Kaufmann Ernő.

Az elmúlt tél s a tavaszi fagy.

Csaknem az összes európai rózsászok felsóhajtának ama romok láttára, melyeket rózsaaállományaikban az elvonult rettenetes tél okozott. Az angolok még legkevesebbet panaszkodnak, de a francziák szokatlan fájdalmas hangokon juttatják füleinkhez jeremiádaikat, melyek hallatára méltán felkiált-hatunk mi is: „csak beszélj, hiszen a magam panasza is szól; csak sirjunk egyetemben, hiszen a felhők is megkönnyebbednek, ha magukat jól kisírták!“ — Azt kell ilyenkor gondolnunk, hogy e csapást ily megosztott nagyságában tán mégis könnyebben elviselhetjük.

Nizzában s környékén, a rózsának eme szabadalommal birni látszó hazájában, a tél folyamán a hőmérő — 6 C^o-fokot mutatott s miután itt a rózsák takarását nem is ismerik, a tudósító állítása szerint ezek a többi virágokkal együtt mind kifagytak. — Mint tudjuk, Nizza és vidéke, óriási rózsakivitelével mér február végén látja el Franciaország északi tartományait, sőt maga Páris is tömérdek lemetszett rózsát fogyaszt e déli vidékről s így már most könnyen elképzelhető ama rettenetes csapás, melyet az elmúlt tél a nizzavidéki rózsatermelőkre mért. E várost, mint az ismeretes, csak nem régen egy hatalmas földrengés is érzékenyen sújtotta, de hogy mind e két csapást hamar ki fogja heverni, a francia nép buzgalmát ismerve, biztosan feltételezhetjük.

Soissonban a rózsatők szintén sokat szenvedtek; a thea-, Noisette- és Bourbon-fajok megfagytak, sőt bizonyos keményebb természetű remontánsok, minők pl. *Baronne de Rothschild*, *Captain Christy*,*) a tél zordonsága következtében synylódnak.

Montpellierben a tavasz beálltával a vegetációban levő rózsák fagy által lepetvén meg, rendkívül sokat szenvedtek.

A párisi Tuillériák sétányain a gesztenyefák máskor már márczius 20-án első leveleikben pompáztak, e tavaszon azonban hihetőleg igen későn fogják zöld köntöseiket felölteni.

A brie-i rózsászok a hosszú és hallatlan kemény tél következtében erős jégpróbát állottak ki; a thearózsák közt ott is igen sok a kár, sőt még a keményebb fajok, minők: *Baronne de Rothschild*, *Paul Neyron*, *Général Jacqueminot*, *Duchesse de Cambacéres*, melyek Manettii alanyra voltak nemesítve, szintén nem kiméltettek meg. Ugyanott a zöld plánták, mint: babérok, Fuxiák, füzek stb., nagyrészen megtámadtattak.

Németországból részletes panaszokat nem kaptunk. Ott ugy látszik, a téli takarásra sokkal nagyobb gondot fordítanak mint bárhol a kontingensen s így alig tehető fel, hogy ott a téli károk a szokásos veszteséget jelentékenyen túlhaladták volna. Panaszt onnét is hallottunk, de ez csak ismétlésének látszik az évenként rendszeren hallatni szokott téli gyászdaloknak s így annak nagyobb fontosságot — addig, míg részletesebb tudomásunk nem lesz, — nem tulajdoníthatunk. A német egyáltalán praktikus és főképpen „alapos“ ember hírében áll s miután a téli takarásnál fáradságot és költséget nem kimélt, bátran állíthatjuk, hogy nála a téli kár egyáltalán sokkal kevesebb, mint azt zordon éghajlatának megfelelőleg feltételezni lehet; — úgy látszik úgy vannak vele, mint a svédek a fűtéssel; mert a német közmondás azt tartja, hogy Svédországban kevesebbet fagyoskodik az ember, mint a narancs honában, Olaszországban; — a svéd ugyanis zordon égaljának tudatában nagy és czélszerű kályhákat állít szobáiba, korán kezd fűteni, míg az olasz a kályhát egyáltalán nem ismervén, terméiben néha ugyancsak fagyoskodik a szenes serpenyő gyér melegénél.

Oroszországból semmit sem hallunk; — ott hihetőleg a rózsászatot is csak úgy „titokban“ üzik.

Végre a mi hazánkat illeti, több oldalról kértünk és kaptunk tudósításokat s mondhatjuk, hogy a különféle helyről vett értesítések egy általános fogalomba összegezhető következtetésre egyáltalán nem vezetnek; — itt a

---

*) Éppen nem mondható kemény fajnak s nem is tiszta remontáns; — az 1886—87 telén itt Baranyában takarás nélkül elfagyott, míg egy másik erős 3 éves magas tője az elmúlt telet takarás nélkül is jól kiállotta.

tél roppant károkat tett, amott semmit, emitt a tavaszi fagy ártott s így tovább. De tekintsük a részleteket, hogy az időjárás okozta károk szeszélyességéről meggyőződhesünk :

Pécsett és környékén oly ellentmondók a tapasztalatok, hogy azokból egy általános képet nyerni lehetetlen. Míg a szerkesztő kertjében a takaratlan Belle Lyonnaise, Gloire de Dijon, Adrienne Christophe, Mad. Maurin, Beauté de l'Europe és a Mad. Bérard nem fagytak el, addig a völgyesebb helyen fekvő kertekben még letakart remontánsok is elvesztek. Több környékbeli rózsász azon tapasztalatra jutott, hogy a lehajtott magas thea-tők, szalmával vagy gyalogfenyőgalyakkal bár gyengén is takarva, egyáltalán nem fagytak el, míg a földdel födöttek közt a kár jelentékeny. A szerkesztő kertjében földdel voltak takarva. Souv. de la Malmaison, Bouquet d'or, Perle de Lyon, Sombreuil és Mad. Hippolyte Jamin; — gyalogfenyővel jó későn, már a fagy beáltával lazán födtek: Homère, André Schwartz, Mad. Lambert és Marie van Houtte. Mindezek pompásan átteleltek, sőt egy hatalmas Maréchal Niel is, melynek egy kéve, takaróul hét kéve zsupszalma szolgált. Tisztára elfagyott egy három éves Marie de Beaux s egy Princesse Marie. A remontánsok, mint rendszeren, takaratlanul igen jól átteleltek, sőt a theakoresok s egyéb gyengébb fajok minők pl. Antoine Mermet, Camoëns, Pierre Guillot, Lady Mary Fitzwilliam, Distinction, Blanche Lafitte, szintén megmenekültek néhány gyengébb esüeshajtás árán. — Április 6-án éjjel hideg északi szél mellett oly erős havazás állott be, hogy reggelre valóságos hófuvatagok keletkeztek s az egész vidék téli gúnyát öltött. — 2° R mellett. Estélig e hó nagyrészen eltűnt s a hajtásban levő rózsák közt csupán a magasán nemesített Maréchal Niel és Perle de Lyon szenvedtek valamit. Több edényrózsát már erős működésben lepett meg künn a fagy; Ezek hajtásai jéggé dermedtek, sőt egy eredeti Späth-féle Kronprincessin Victoria gyengéd hajtásai csontkeménnyé fagytak s a mi rendkívül sajátságos, e finom jéggé meredt hajtások nem haltak el, sőt ma valamennyi közt (200 db.) a legüdebbek.

Az ország különböző vidékeiről a következő tudósításokat vettük :

Aranyos-Maróth, ápril. 11. — Derült ég mellett, 7-én reggel — 2°, 8-án — 3° R. hideg volt nálunk is, de ezen fagyok a még kevésbé fejlett rózsáknak nem igen ártottak. Vidékünkön azonban mindazon thearózsák, melyek a télen csak szalmával voltak takarva, megfagytak. Nekem kevés károm van, mert én rózsáimat földre hajtva falevelekkel bőven takartatom s ezen módját a védelemnek tartom legjobbnak, de azt tapasztaltam, hogy nedves ősz és tavasz esetén, ily módon különösen a thearózsák sokat szenvednek.

— Egy nagy veszteség mégis ért, — egy *Maréchal Niel* rózsám, mely az épület déli falán 3 méter magas s 3 méter szélességben, tehát legalább 9 □ méter területen, a mult nyáron legalább 250—300 rózsával pompázott s melyet csak szalmával fedhettem, — teljesen megfagyott. — A *Ma bel Morris* n sport hajtásáról tett szemzescím, melyek a szabadban teleltek ki, — szépek; az üvegházba vitt példány gyengélkedik; — a sport-ágon meghagyott szemek is már erősen hajtának s igen kíváncsi vagyok, hogy ezen ágon ismét a mult évihez hasonló rózsaszínű virágok lesznek-e? *)

B. L.

Vác, ápr. 10. — Folyó hó 7-én és 8-án itt 2 fok hideg volt; a viz az udvaron be volt fagyva; rózsakertemben az esőtől nedves föld szintén meg volt fagyva, de a magas törzsű rózsáknak, melyek már igen szépen hajtának, nem ártott a fagy. Egyidejüleg van szerencsém constatálni, hogy, mig a mult télen földdel letakart rózsáim teljes épségben megmaradtak, a *Papir* és szalmával bekötött, mintegy 40 rózsafám teljesen kifagyott, a *Sult an of Zan zibar* azonban, szintén szalmával bekötve, sértetlen maradt s nagyszerüen hajt, holott a *Persian Yellow*, mint erős télálló faj, egy példány kötetlen s két példány szalmával bekötve, végkép elfagyott.

F. E.-né.

Arad, ápr. 12. — Folyó hó 7-én egész nap, de különösen délután 4-től 9¹/₂ óráig, oly nagy és csipős hideg volt, hogy rózsáinkat nagy veszély fenyegette, minek elejét veendő, d. u. 6 órakor három nagy rakás alomszalmát gyujtottam fel az utak végén, hogy egész éjjel füstölögjön. Jóllehet ezt a rendőrségnél bejelentettem, egy buta harangozó az első nagy füstgomoly láttára meghuzta a vészharangot, minek folytán a rendőrség a füstölést betiltotta. Ekkor dézsákat állítottam különböző pontra vízzel telve, de szerencsére minderre nem volt szükség, mert fél tizkor beborult és enyhült. Fagy városunkban nem volt. — Minthogy az ősszel száznál több rózsát átültettem és ugyanekkor 280 uj szép vadonczot ültettem, de sajnos, a kellő óvatosság nélkül, miért ez a tél nekem jelentékeny kárt okozott. Általában a gondosan eltett rózsák jól átteleltek. *W. F. Bennett*, *Gloire de Dijon*, *Charles Légrády*, *Adrienne Christophle*, *Lucrétia*, már most sok szép bimbót hozott. Ezek tavasszal ollót nem kaptak.

Nagybánya, ápr. 12. — Itten a téli, januáriusi nagy fagyás okozott kárt a takaratlan *thea*,- *Noisette*- és a gyenge remontáns rózsákban. A takaró alatt levő rózsák kárt nem szenvedtek, sőt a nagy 4—5 éves remontánsok a fagyot takarás nélkül is eléggé jól kiállották.

D. K.

Ezek volnának tehát az elmúlt télnek s a csekély áprilisi fagnak nyomai s miután semmi bizonyos követendő védekezési utat nem jelölnek

*) Lásd: lapunk 8 ik számát, a 119-ik és 120-ik oldalon.

ki, arra az eredményre jutunk, hogy minden rózsász, saját helyviszonyainak tekintetbe vételével s csak hosszabb tapasztalat útján lesz képes a tömredék védekezési módokból a leghelyesebbet megválaszthatni.

Végre nem mulaszthatjuk el t. tudósítóinknak e helyen köszönetünket nyilvánítani s kérjük továbbra is becses tudósításaikat, hogy így Hazánk rózsászei a fontosabb időjárás i mozzanatok megismerésével, rózsáikat minél inkább függetleníthessék az időjárás szeszélyeivel szemben.

A szerkesztőség.

B I R Á L A T O K.

Princesse Beatrice. — *Thea.* (Bennett, 1887.)

Feketenyomatos ábrával.

Mint Bennett-nek egyéb természetmencei, bizonyos angolelles körökben e faj is eleintén nagy bizalmatlansággal fogadtatott, sőt a túlbuzgóság néhol annyira elfajult, hogy fiatal fejletlen példányain, csupán a rozsat keresve, itt-ott e jeles fajt kiméletlenül lehodták. Pedig a tapasztalat az ellenkezőt bizonyítja; — a *Princesse Beatrice* mint tiszta thearóza, diadallal állotta ki az első próbát s ugy a szabad- mind az edénytenyésztésre érdemesnek bizonyult; — nemes alakja, bőséges, szabadon megújuló virágzata, gyönyörű bimbói, páratlan szinezete s hajtóképessége, hihetőleg mihamar megfogják előtte a kétkedők kapuit is nyitni. — Virága nagy, erősen telt, szép sárga szinezetű, különösen a szirmok csúcsa felé rózsaszínnel elmosódva, közepén tiszta aransársárgával; — a viráglevelek erősek, maga a virág erős, hosszú, mirigyos merev kocsánon egyesével ül, a mi üzleti szempontból rendkívül fontos. A bokor növése erőteljes, tökéletesen thearóza-jellegű; — fiatal barnavörös hajtásai későbbben szép sima, fényes zöld külemet nyernek; lombozata fiatal korban szintén barnavörös, míg későbbben fölül sötétzöld, alul szürkés, 5—7 tompán-csuesos, erősen és szabályosan fogazott levélkéből áll, melyek alul visszahajlott tüskékkel bíró levélnyélen ülnek. Mellékelt jól sikerült ábrája fél nagyságban lett felvéve, míg természetes nagyságu pompás szines képét a Schultheis-czég darabonkint 1 márkáért árusítja.

Nemesíthető e faj magasan, félmagasan és gyökérbe egyaránt; nyese hozabbra történjék, téli takarása pedig száraz és meleg legyen.

Az első időben uralomra lépett bizalmatlanság e remek fajnak árát annyira csökkenté, hogy ma már minden rózsász könnyen beszerezheti s miután előnyeit már ismerjük, csak azt sajnálhatjuk, hogy Bennett e faj eredetére nézve minden felvilágosítást megtagad, jöllehet másrészt teljesen igaz van; — hihetőleg attól tart, hogy valamely profánus rózsaaPOSTOL el

fogná vitatni angol eredetét, mert tán egy franciaországból eredt anyafajról nyeretett. — A rózsza küleme után itélve, igen közel áll a *Perle de Lyon*-hoz.

56. Solfatare. — *Nois.* (Lamarque, 1843.)

Augusta. — Ha valaki az elmúlt évtizedek jeles termékei közt böngész, akkor aligha akad 3—4 oly rózsára, mely e régi fajt csak valamilyen képpen is túlszárnyalná. Virága nagy, telt, sárgásfehér, közepén élénkebb sárgával; csészetalakú, felnyilva gömbös, tökéletes alkotású, kevés illattal. Növése igen erős és elterülő, tiszta Noisette-jellegű; virágzata rendkívül dús, szabadon megújuló, lombozata élénk fénylő zöld, állandó. Mint a fehér ősi *Lamarque* származéka, a tiszta Noisette-csoporthoz tartozik s növéseben anyjával nagyon meg is egyezik, egyébként még igen hasonlít testvérehez, az egész földön oly népszerűvé vált *Maréchal Niel*-hez, sőt Metz Ernő állítása szerint néhol ugyancsak *Maréchal Niel* név alatt szerepel. (*Deutsche Rosen-Zeitung*, 1887. Juni.) — Terülő növése miatt csakis gyökérbe, vagy alacsony töbe nemesítették s minden esetre terülő-, vagy kúszó művelés alá vétessék, mivel a nyeseést egyáltalán nem tűri. Nagyon czélszerűen lehet e rózsát a növényház szabad földjébe ültetve, az üveg mögött elhuzni, hol már november elején hajtatas alá véve, karácsonytól február végéig folyton szolgáltatja a legszebb nyiló rózsákat, de különösen az annyira keresett hosszás bimbókat. Szabadban tenyésztett példányai télre meleg száraz takarást igényelnek. Az üvegházban hajtattott példányok nyugvási ideje juniustól október végéig tart, mely idő alatt talaját öntözni nem szabad s csupán annyi nedvességről kell csak gondoskodni, hogy a tő esetleg ki ne száradjon. Néhol e rózsát külön rácsozatra is szokták húzni, sőt nem ritkán délnek fekvő falakon is találjuk; — e művelési módja minden esetre mögötte áll a lapos gyepen, vagy pedig a domb oldalán üzött tenyésztésének, mert függőlegesen elterülve igen nehezen takarható s így könnyen megeshetné, hogy egy nem sejtett kemény tél, legszebb példányait is megsemmisíthetné, tulajdonosának a sirhatóság fokozott fájdalmára. E felsorolt tulajdonságai folytán, további ajánlatára szükség egyáltalán nem forog fönn.

57. Baronne de Rothschild. — *Rem.* (Pernet, 1867.)

Helyesen kírva: *Mad. la Baronne de Rothschild.* — Általánosán elterjedt kerti rózsza; — nagy, néha igen nagy, telt, szép világos fehéres rózsaszínű, serlegalakú, teljesen felnyilva csaknem nyilt golyóalakú; szép szabályos alkotású s egyenes délczeg tartású, de tökéletesen illattalan. Növése rendkívül erős, csaknem túlvaskos, hosszú és nem zömök, mint azt pl. *Gebrüder Ketten* jeles árjegyzékében olvassuk; (1887, 54-ik lap), két méter magasra nyuló hajtásai nem ritkák s ily hosszú vesszőkkel bíró rózsza, már az igen hosszú növéseüekhez tartozik. A virágok a hajtások

végén egyesén jelennek meg s ez jellegzi mindazon sportjait is, melyek tőle származván meglehetősen el vannak terjedve. Lombozata igen sűrű s erős, állandó sötétzöld levelekből áll. Nemesíthető gyökérbe s alacsony tőkbe, míg magasabb fái, egyenesen felmeredő virágai miatt, csak a távolból veszik ki jól magukat. Legjobbak bokortói, melyek a kertnek júniusban ugyancsak méltó díszére válnak s edényben nevelve a hajtásra is ajánltatnak. Nyesése félrövidre vehető, téli takarása azonban teljesen fölösleges, mert e rózsza egyike a legkeményebbeknek s tán még a Néva partján is ki állja a telet takarás nélkül. E sok jeles tulajdonság mellett azonban rendkívül renyhén remontál, különösen szárazabb időjárás mellett; — júniusban megjelenő első virágai legszebbek, közvetlenül ez után, kedvező idő mellett még néhány gyarló virágot hoz s ezután a jövő tavaszig nem látjuk. — Mint tisztá remontáns faj, a *Souvenir de la Reine d'Angleterre* illat nélküli származéka. — El nem képzelhető, hogy a rózsakertészek miért ütnék oly nagy zajt e faj felemlítésekor, ha csak tömérdek rügyei miatt az igen könnyű szaporíthatást tekintetbe nem vesszük. Finom, vagy dús virágzatú értékes rózsának egyáltalán nem mondhatjuk, rosszul is remontál, illata sincsen, pedig feltűnő nagysága, szép színe s télállósága miatt még nem sorolható a vezéralakok közé, bár virító bokra minden esetre jól megállja helyét a kertben; — a *Mad. Montet* pl. sokkal szebb kerti jelenség s alig hallunk felőle itt ott némi kis dicséretet. — Három sportja szintén meglehetősen el van terjedve. A négy faj közt minden esetre első helyen áll a már leirt tisztafehér *Merveille de Lyon*, a másik kettő pedig itt következik:

58. **Mabel Morrison.** — *Rem.* (Broughton, 1877.)

Henry Bennett által 1878-ban hozatott a forgalomba. Tisztafehér, nagy, lazán telt, tökéletes alkotással, de illat nélkül; — forró időjárás mellett színe néha gyenge lila-rózsaszínnel mosódik el; virágzata különben nem valami dús s igen renyhén ujul meg, egy része pedig nem ritkán a sűrű lombzat közé rejtőzik. Növése vaskos, de nem annyira nyúlánk mint anyjácé, a *Baronne de Rothschild*-é, melyel különben fája és lombozata teljesen azonos. Nemesíthető bokoralakra, félmagasan, sőt magasan is; nyesése a félrövidnél valamivel kurtábbra vehető, télire azonban nem kell letakarni. Edényben nevelve, állítólag igen jó hajtató fajt képez, sőt Schultheis szerint Amerikában e célra igen előnyösen és kiterjedten használtatik. — Mint sport-rózsza, önmaga is nagy hajlandóságot mutat a dimorphismus-ra, melyek azonban gyakran visszaesnek az eredeti alakra. Az utóbbi időben Franciaországban *Dalison* provins-i rózsakedvelő és *G. Fouquet* fils észlelték e rózsánál színbeli alakulásokat; — nálunk Aranyos Maróthon Dr. Benkő m. főorvos ur különösen szép sportját bírja, mely már többszörösen rögzítve is van s ha állandónak bizonyulna,

a még gyér számú magyar rózsatermékeket egy szép újdonsággal szaporítaná.*)

59. **White Baroness.** — *Rem.* (Paul & Son, 1882.)

Tisztafehér, későbbben a szirmok csúcsán gengéd rózsaszínű, csakhamar lillába játszó elmosódott sávokkal és foltokkal. Nagy, telt, szép szabályos alkotású és jó tartású. Szintén a *Baronne de Rothschild* sportja lévén ezzel egyebekben teljesen megegyezik s művelése is hasonló feltételek közt történik. *Schultheis* szerint e sport gazdag őszi virágzatot nyújt; — mi ezt ugyan még nem észleltük nála az elmúlt két száraz nyárban, de ha ez állítás jobb időjárásnál valónak bizonyulna, ugy e faj sokkal becsesebb lenne a *Mabel Morrison* nál s ha most e három fehér sportot osztályozzuk, ugy első helyre a *Merveille de Lyont* kell tennünk, utána következik a *White Baroness*, míg a *Mabel Morrisont* a harmadik hely illeti meg. — Az egész *Rothschild*-csoport szép kertirózsák hírében áll s különösen nálunk igen jól beválik.

60. **Edouard Morren.** — *Rem.* (Granger, 1869.)

Fénylő, selymes karmin-rózsaszínű; igen nagy, telt, szabályos alkotású és jó tartású, a hajtások végén kettesével vagy hármasával, ritkán egyesén, rövid, erős virágzáron ülve, gyenge rózsas-illattal. Növése rendkívül erős és nyulánk-sudaras, ritkább lombozata keskeny, szép világos homályos-zöld levelekből áll. Nem nagyon dús virágzata különösen ősszel igen szép, bár száraz időjárás mellett nem remontál. Hosszú növése miatt bokoralakban, vagy alacsony tőn tenyésztessék; a nyesést nem igen tűri, árnyékos helyen pedig nem virit, hanem hosszú seprőhajtásokat hoz. Mint a *Jules Margottin* ivadéka, ezzel egyéb tulajdonságaiban megegyezik s nálunk teljesen télálló lévén, takarni nem szükséges. Némelyek hajtásra is ajánlják, azonban hasonló színű jobb hajtató fajokkal is rendelkezünk s így e rózsza a melegházakból jóformán már teljesen kiszorult, bár mint kerti alak még sok helyen előszeretettel műveltetik. — *Granger* e fajt a *lüttichi* tudós tanár, *Morren* *Edouard* tiszteletére nevezte el, ki 1886-ban elhalálozott. Kereskedésbe *Lee J. & C.* 1870-ben hozta s azon időben különösen *Hollandiában* és *Belgiumban* nagyon el volt terjedve.

Különfélék.

A rózsza az őskorban. — *Herodot*, a perzsiak öböl őslakóinak a phöniciakat tartja, míg *Renau* őket a héberek közeli rokonaiként ismerteti, mindkét hírneves történész azonban megegyezik abban, hogy a phöniciak az akkor ismert három világrészben a kereskedelmet uralták s így mindenesetre a rózsza ősi terjesztőinek kell őket tartanunk. E nép azon része, mely a *Libanon* hegységtől határolt termékeny *syriai* részeket, mint a *Középtenger*

*) Lásd lapunk 8-ik számában az erre vonatkozó közleményt.

keleti partjait lakta, csupán egy élet-czél tüzött ki feladatul: „kereskedés által meggazdagodni.“ — A száraz-földi utak akkor nehézkesek, sőt veszedelmesek is lévén, a phöniciák tengerre szállni merészkedtek, hajókat építettek s azokat a vizen vezették. Ez által az európai partokon lakó vad és félvad népeknél tiszteletet gerjesztettek, sőt magukat ezeknél nélkülözhetlenné téve, szükségleteiket oly áruk szállításával fődözték, minőket e népek előállítani képtelenek voltak. A phöniciák akkor a kereskedelem terén a mai angolokat képezték s bár kapzsiságuk miatt annyira gyűlöltettek, hogy mindig óvatosoknak kelle lenniök, mégis szívesen láttattak újabb czikkeik beszerezhetőse céljából. Elég okunk van tehát hinni, hogy a syriai és palaestinai rózsák Európába is a phöniciák által hozattak be. — Tekintsük legelőször a miletusi rózsát, mely tulajdonképpen azonos a mai Rosa gallicá-val (Rose de Provins) s kövessük vándorutját az ó-világ felé. E rózsza minden esetre Palaestinában honos, honnét karavánok által hozatott Egyiptomba, Babylonba és Perzsiába; — nemsokára Phöniciában is honos lett, hol Sydon pompás virágkertjeiben műveltetett. A hitrege azt tartja, hogy Libanon erdei rózsája Venus vérével festetett vörösre, midőn az istennő kedvenczének Adonis-nak segélyére sietett. Phöniciából e rózsza a görögök által „illatos“-nak nevezett Cyprus szigetére vándorolt; e sziget volt ugyanis ama szárazföld, melyet a phöniciák tengeri utjuk alkalmával először érintettek s e szigetet a görögök Venus-nak szentelték. Cyprusból a rózsza Rhodos-ra vándorolt s nevét: „Rosa,“ sokan e sziget nevével akarják kapcsolatba

bozni. Innét a rózsza Kariába, Milet városba hozatott, melynek gazdag fényűző lakói a rózsát tárt karokkal fogadták, nevet adtak neki s a phöniciakkal együtt iparkodtak azt a többi görög-honi népek közt, valamint Itáliában és Galliában is terjeszteni. A kelet rózsája tehát így tette meg jelentékeny vándorutját ez országok közt, az akkoron még nagyon kezdetleges és nehézkes kereskedelmi összeköttetések kapcsán.

A damaskusi rózsza hihetőleg szintén a phöniciák által jutott ugyanezen utakon Paestumba, hol gondosan ápolva és szaporítva, e város nevét nyerte. Éppen így kapta a mai Rosa gallica a milet-i rózsza nevet, melyet a közhasználatban a keleten meg is tartott.

Ez általánosan elfogadott történelmi tényálladék mellett némelyek még azt állítják, hogy a damaskusi rózsza Görögországban sokkal korábban tenyésztett mint Itáliában, mivel oda a syriaiak kivándorlása körül a Venus-kultussal hozatott, de csak a szigetekre és Peloponesus-ba. Kariának egy városa: Alabanda, az ó-korban rózsáiról igen nevezetes volt. Plinius szerint a rómaiak legkeresettebb rózsái azok voltak, melyek Preneste-ből és Campaniából hozattak s melyekhez némelyek a miletusi rózsát is sorolják. A miletusi rózsák után Heraklea rózsái következtek, ezek azonban nem voltak oly pirosak. A római természetbúvároktól csak annyit tudunk, hogy az alabandai rózsák szirmai fehérak voltak s ezen tökéletlen adat nyomán nem lehet Gillemot*) (Histoire naturelle de la Rose) azon feltevését elfogadni, hogy e rózsza a mi kúszó parlagi rózsánkkal azonos lenne. (Franciaiából.)

*) Nem Gillemot.

Szives tudomásul.

*Tisztelettel kérjük hátralekosainkat, miszerint az előfizetési díjakat be-
küldeni szíveskednének. Akárhányszor megesik, hogy ily csekély hátralekók
csakugyan feledékenységéből keletkeznek. Bátorságot veszünk tehát, j. hó 20-án*

túl, a ki nem egyenlített hátralékokat 15 krnyi többlettel, postai megbízás útján beszédni s kérjük azoknak szíves beváltását.

Tisztelettel: **a szerkesztőség.**

Többeknek. — Mult számunk körlemének teljesítéseért, fogadják itt e helyen köszönetünket.

K. J. urnak. Arad. — Ön immár rá jött a valóra s hisszük, hogy mind amahoni rózsaszaink előtt is feltáruhatott az igazság, kik, még rövid életű lapunk mellett, a külföldi rózsairodalmat is figyelemmel kísérik. Meg volt az már első számunkban is mondva, hogy: „szerénykedünk,“ de miután mi mindent, a mi külföldről jön, tán még a szellel bélelt megaranyozott hólyagot is tömör aranynak szoktuk tartani, e felvilágosodás által csak ébredésre intetünk; — ne maradjunk tehát el! — Tessék a harcot B.-vel bátran felvenni, lapunkat még Steinfurth-ban is szorgalmasan olvasásák. A többi némileg óhaja szerint történt; — reméljük, nem követtünk el főbenjáró bünt.

Hj. T. J. urnak, N -Réce. — Hirdetését jövő évfolyamunk első számába vesszük fel; (Még májusban meg fog jelenni.) kérjük azonban a hirdetési díj előleges beküldését. (1 frt 50 kr.)

TÁRGYMUTATÓ.

	Lap
A földi gilisztáról	3, 17
A rózsafajok rövid jelzése	10
Folyékony trágyaöntelék	11
A levéltetvek ellen	12
Futóhajtások elpusztítása	12
Uj rózsafajok	13, 31, 47, 63, 79, 95, 110, 125, 142.
A nyári szemzöngyák kezelése	20
A Noisette rózsák okszerű művelése	24, 36
Kertészeti titok a dugványozásnál	29
Fiatal ültetvények védelme	29
Vegyí trágyásó edényrózsák számára	20
Egy megkerült tenyésztó	30
A rózsá mint jótékonyasági közvetítő	30
Kivitel a keletre	31
A rózsató talajának javítása	33, 49
Átültetés forró nyárban	39
Szélhámosság uj fajokkal	42
A cserhéjak értékesítése	43
A műszaki kifejezésekhez	44
A rézsatók kötözése	45
Rózsabimbók müleges felnyilása	46
A rózsák kétalakuságáról	25
Az 5000 dolláros rózsáról	46
Német-Kazanlik	54
A Boursault-rózsák rendszertani helyzete	56
Canina-alanyok tenyésztése magról	57, 71
Panasz egy jellegrózsá ellen	62
A giliszták irtásához	62

Mikor kell alvószemre szemezni ?	63
Lemetszett rózsák téli forgalma New-Yorkban	63
A rózsászat magasabb köréből	65, 81, 47, 113, 129, 145
A rózsakarókról	74
A földigili szta kísért	77
A kénezés hátránya	77
Az erdei vadonczok kezelése	26, 102
A gyökérnemesítések iskolázása	78
A talaj javításához	78
Macska-e vagy gyík?	88
Comtesse de Serényi	92
Edényrózsák védelme	93
Uj takaróanyag	93
Konprinzessin Victoria	104
Lényeges rózsászati zavar	107
Amerikából	108
A bortermelők érdekében	110
Alanyok nyelése canina-dugványokból	117
Adat a rózsák kétalakúságához	119
Téli rózsáarak Nizzában	122
„Verdier“-harcz	122
A cserebogarak	123
Virágedények tisztítása	124
Nemzetközi rózsakiállítás	125
Beküldött árjegyzékek	94, 125
Rózsafa-ültetés tavasszal	132
Miő fákka védjük rózsakerteinket?	133
Princesse Marie	139
A lemetszett tavaszi galyak értékesítése	140
Francczia rózsászok litániája	151
Az elmúlt tél s a tavaszi fagy	150
A rózsza az ókorban	157
Irodalom és könyvismertetés	94, 124, 142,
Halálozások	95, 109,
Bírálatok	6, 26, 40, 60, 75, 90, 105, 120, 137, 154.

Á B R Á K.

Schultheis Henrik
 Schultheis Konrád
 Grace Darling
 Konprinzessin Viktoria
 American Banner
 Princesse Beatrice.